

ชีวิตในบึงบัว*

Life in a Lotus Pond

อนิสร เหาศกุนต์**

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์ หัวข้อเรื่อง ชีวิตในบึงบัว มีวัตถุประสงค์เพื่อแสดงออกเรื่องของสิ่งมีชีวิตที่อาศัยในบึงบัว ซึ่งเป็นการสร้างสรรค์ผลงาน จิตรกรรมสองมิติ เทคนิคสีอะคริลิคบนผ้าใบ ในรูปแบบจิตรกรรมไทยร่วมสมัย โดยนำแรงบันดาลใจมาจากความทรงจำ การพึ่งพาอาศัยของสิ่งมีชีวิตในบึงบัวที่เคยอุดมสมบูรณ์ในอดีต มาเป็นแนวคิดหลัก โดยแสดงภาพชีวิตที่ต้องเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับในบึงบัว อาศัยรูปทรงของบึงบัวตามธรรมชาติเป็นข้อมูลเบื้องต้น อันประกอบด้วย ดอกบัว ใบบัว สัตว์และพืชน้ำต่างๆ นำมาจัดวาง พัฒนา ดัดแปลง สร้างสรรค์ให้เป็นภาพชีวิตในบึงบัวตามจินตนาการ และมีลักษณะ ส่วนตอนของข้าพเจ้ามุ่งเน้นให้เห็นการพึ่งพาอาศัยกันของสิ่งมีชีวิตในบึงบัวที่มีทั้งสัตว์และพืชน้ำ โดยตั้งประสบการณ์และความรู้สึกในอดีตมาใช้ในการทำงานวิจัย

ขอบเขตของการศึกษา เป็นการศึกษาหาแนวคิด ด้านรูปแบบสู่การสร้างสรรค์ ร่วมทั้งนำเสนอผลงานศิลปะด้านจิตรกรรม เพื่อให้แสดงออกซึ่งอารมณ์ความรู้สึกตามแนวคิดของผู้สร้างสรรค์ โดยได้ศึกษาสิ่งมีชีวิตและระบบนิเวศของบึงบัวรูปแบบการสร้างสรรค์จิตรกรรมไทยที่เกี่ยวข้องกับบัวในอดีตจนถึงปัจจุบัน และ ผลงานของศิลปิน นำมาสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมที่ได้รับแรงบันดาลใจมาจากธรรมชาติ ผสมจินตนาการส่วนตนและเพิ่มรูปแบบลักษณะของงานจิตรกรรมไทยร่วมสมัยเข้าไปร่วมด้วย แสดงให้เห็นถึงความสุข ความอุดมสมบูรณ์ ชีวิตในบึงบัวที่มีระบบนิเวศของบึงบัว ดอกบัว ใบบัว พืชน้ำ แมลง ผีเสื้อ นกน้ำ กบ เขียด ปาด และพืชน้ำต่างๆ ที่พึ่งพาอาศัยกันในบึงบัว ขั้นตอนการสร้างสรรค์ผลงาน ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน 1. ขั้นตอนการร่างแนวความคิดที่ได้จากการศึกษา 2. ขั้นตอนการสร้างรูปทรง เป็นการถอดแบบโครงสร้าง มาวาดเป็นโครงเส้นในลักษณะงานจิตรกรรมไทย 3. ขั้นตอนการขึ้นรูป นำภาพร่างที่สมบูรณ์มาเทียบขยายสัดส่วนบนเฟรมผ้าใบขนาดของจริง และ 4. ขั้นตอนการลงสี จะประกอบด้วย (1) ลงสีบริเวณพื้นน้ำ และพื้นหลังในผลงาน (2) ลงสีของใบบัว พื้นน้ำ และทัศนธาตุรองของ

* เนื้อหาส่วนใหญ่ของบทความชิ้นนี้เรียบเรียงขึ้นจากวิทยานิพนธ์ ปริญญาโทบัณฑิต สาขาวิชาทัศนศิลป์ศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร ปีการศึกษา 2554 เรื่อง “ชีวิตในบึงบัว” โดยมี รองศาสตราจารย์สุรศักดิ์ เจริญวงศ์ เป็นที่ปรึกษาหลัก อาจารย์ ดร.เตยงาม คุปตะบุตร และอาจารย์ ดร.วิสูตร โพธิ์เงิน เป็นที่ปรึกษาร่วม

** อนิสร เหาศกุนต์ นักศึกษาปริญญาโทบัณฑิต สาขาทัศนศิลป์ศึกษา คณะจิตรกรรมประติมากรรมและภาพพิมพ์ และคณะศึกษาศาสตร์, anisorn_love@hotmail.com.

ผลงาน (3) ลงสีดอกบัว และทัศนธาตุที่ต้องการเน้นจุดเด่น และ (4) การเก็บรายละเอียดเล็กๆของผลงาน

ผลของการศึกษาและสร้างสรรค์ในครั้งนี้ ผู้สร้างสรรค์ได้นำข้อมูลมาวิเคราะห์และสร้างผลงานให้ตอบสนองตรงตามแนวความคิดส่วนตัว รวมทั้งแสดงออกถึงอารมณ์ความรู้สึกถ่ายทอดออกมาผ่านเป็นผลงานด้านจิตรกรรมจำนวน 5 ภาพ ภาพที่ 1 ขนาด 120 x 80 ซม. ภาพที่ 2 ขนาด 100 x 80 ซม. ภาพที่ 3 ขนาด 120 x 70 ซม. ภาพที่ 4 ขนาด 100 x 80 ซม. ภาพที่ 5 ขนาด 115 x 80 ซม. และเพื่อสร้างเป็นแรงบันดาลใจให้ผู้พบเห็นได้เล็งเห็นถึง คุณค่าความงาม และความสำคัญของบึงบัว

Abstract

My thesis entitled “Life in a Lotus Pond” expresses creatures that live in a lotus pond with a reference to a two-dimensional medium namely painting with acrylic on canvas technique. The style of my paintings is of contemporary Thai art. Inspiration of this series comes from my own past memory of the dependence of living things in the plentiful lotus pond. The paintings show various creatures relating to the pond of which shapes were used as fundamental information. The pond is composed of lotus flowers, lotus leaves, animals, and aqua plants. I arranged, developed, and applied these organic forms to create images of life in the lotus pond according to my imagination. I would like to indicate the dependences of lives especially animals and aqua plants. My past experiences and feelings were recalled during the research.

The scope of my study can be seen from the exploration of creative style in order to express feelings according to my thinking. I researched previous Thai art paintings by certain artists who depict living creatures and ecosystem of the lotus pond. The artists were inspired to blend the image of the lotus with their own imagination in order to express the happiness and the excellence of the lotus pond. They also depicted the ecosystem of the pond, which is composed of lotus flowers, lotus leaves, aqua plants, insects, butterflies, tiger frogs, common bush frogs, puddyfield green frogs, and aqua plants. My creative process can be divided into four steps as follows: 1. Producing sketches from original sources and information 2. Creating visual forms by depicting the structures of living things and expressing them through Thai-oriented drawing 3. Scaling up the sketches on canvas 4. Coloring by 1) starting with watering areas and backgrounds of the paintings 2) then, lotus leaves, aqua plants, and minor visual

elements 3) later, lotus flowers and major visual elements that need to be emphasized
4) finally, fine details throughout the paintings.

The results of my research and creative process can be investigated from my analysis of primary information and creative outcomes that correspond to my individual thoughts, including my feelings implied through a series of five paintings. The size of the first painting is 120 centimeters in length and 80 centimeter in width; that of the second one is 100 and 80; that of the third one is 120 and 70; that of the fourth one is 100 and 80; and that of the fifth one is 115 and 80. The paintings inspire audiences to realize the value, the beauty, and the significance of the lotus pond.

บทนำ

มนุษย์ในยุคสมัยใหม่มีการพัฒนาสังคมและแหล่งทำมาหากินในขอบเขตที่กว้างขึ้น เพื่อความเจริญก้าวหน้า โดยได้รู้จักธรรมชาติและแหล่งน้ำในที่ต่างๆ ที่เคยเป็นแหล่งที่อยู่อาศัยและอาหารของสิ่งมีชีวิตนานาชนิดในระบบนิเวศ

ปัจจุบันได้มีการบริโภคและใช้ประโยชน์จากธรรมชาติ จนผลผลิตจากธรรมชาติไม่สามารถตอบสนองความต้องการของมนุษย์ได้ทัน มนุษย์จึงมีการเข้าไปปล้นดวงจรการดำรงชีวิตของสิ่งมีชีวิตต่างๆ โดยการทำเป็นระบบเกษตรอุตสาหกรรม ใช้สารเคมีมาช่วยเร่งการเจริญเติบโต และเพื่อมุ่งหวังให้ได้ผลผลิตในปริมาณที่มากขึ้น ทำให้ระบบนิเวศถูกทำลายจากสารพิษต่างๆ จนทำให้เกิดการเสียสมดุลทางธรรมชาติและมีแนวโน้มจะลดจำนวนลง

ข้าพเจ้าได้เกิดและเติบโตในภาคใต้ ดินแดนที่เต็มไปด้วยความอุดมสมบูรณ์ มีโอกาสของช่วงวัยเด็ก เห็นชีวิตของธรรมชาติทั้งสัตว์และพืชอาศัยอยู่ด้วยกันอย่างน่าหลงใหล ทั้งในน้ำและบนบก โดยเฉพาะในธรรมชาติจากบึงบัว บริเวณที่สัตว์เล็กๆ ที่มีอยู่ในระบบนิเวศที่สมบูรณ์ อบอุ่น มาหาอาหารเพื่อพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน อย่างเช่น นกน้ำ แมลง ผีเสื้อ กบ เขียด และพืชเป็นต้น แต่เมื่อข้าพเจ้าโตขึ้นต้องอาศัยในสังคมปัจจุบันที่ทุกอย่างมันเร่งรัดตัดตอน วงจรของธรรมชาติจึงเริ่มหายไป คงเหลือไว้แค่ความทรงจำ

จากความเป็นมาและปัญหาดังกล่าว ทำให้ข้าพเจ้าเกิดความสนใจและเล็งเห็นถึงความสำคัญในระบบนิเวศของบึงบัวที่กำลังจะเลือนลางเต็มที สร้างเป็นแรงบันดาลใจ ให้บันทึกสภาวะในอดีตมองเห็นเป็นรูปธรรมมากขึ้น เพื่อให้ผู้ที่พบเห็นได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของบึงบัว โดยถ่ายทอดผ่านผลงานด้านจิตรกรรม สร้างสรรค์เป็นงานจิตรกรรมไทยร่วมสมัย ในรูปแบบของรูปทรงให้เป็นไปตามจินตนาการ ทั้งลักษณะของใบบัว ดอกบัว และสิ่งมีชีวิตต่างๆ ควบคุมการทับซ้อนจังหวะลีลา กริยาท่าทางแบบใหม่ขึ้นมา บางมุมมีการคลี่คลายแล้วสร้างด้วยเส้นง่ายๆ โทนสีโดยรวมเป็นฟ้าเขียวเหลือง

ชมพู่อ่อนเล็กน้อย เพื่อเน้นให้ผลงานดูหวาน สบายตา โดยไม่ได้เขียนแสงเงาตามธรรมชาติ แต่ลดทอนให้เหลือสาระของแสงที่ยังสร้างระยะใกล้ กลาง ไกล

ความมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ของการศึกษา

ศึกษาชีวิตที่อาศัยในบึงบัวหลวง และบัวในจิตรกรรมของไทยตั้งแต่สมัยสุโขทัย ยุคอยุธยา รัตนโกสินทร์ เพื่อให้ทราบว่าบัวได้มีการสร้างสรรค์มาตั้งแต่สมัยอดีต รวมถึงผลงานของศิลปินในปัจจุบันที่ยังมีชีวิตอยู่ โดยข้าพเจ้าได้นำมาเป็นแนวทางในการสร้างสรรค์ จิตรกรรมไทยร่วมสมัย ในลักษณะเฉพาะตัว โดยแสดงออกถึงความรู้สึกภายในเรื่องของ ชีวิตในบึงบัว มีการลดทอน คลี่คลาย เพิ่มเติมรูปทรงต่างๆ ทั้งใบบัว ดอกบัว พืชน้ำ และสิ่งมีชีวิตให้เป็นไปตามจินตนาการ โดยใช้โทนสีฟ้าเขียว เหลืองชมพู ภายในงานแสดงออกถึงความเคลื่อนไหวและเปลี่ยนของรูปทรงและบรรยากาศของสี โดยสร้างเป็นมิติใหม่ที่ไม่ได้ใช้แสงเงาตามธรรมชาติ แต่ลดทอนให้เหลือแต่สาระของแสงที่ยังสร้างระยะใกล้ กลางไกล ได้ทำให้เกิดเป็นภาพที่ลวงตา

วิธีดำเนินการวิจัย

- 1.ศึกษาข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับความหมาย ลักษณะทางกายภาพความสำคัญและชนิดของบัว รวมทั้งผลงานด้านจิตรกรรมของไทยตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน
- 2.สำรวจ รวบรวมข้อมูลทั้งภาคเอกสารและภาคสนามที่เกี่ยวข้องกับบัวรวมทั้งสิ่งมีชีวิตในบึงบัว
- 3.วิเคราะห์ผลงานก่อนศิลปิน
- 4.นำข้อมูลมาวิเคราะห์ สังเคราะห์เพื่อเข้าสู่กระบวนการร่างภาพแนวความคิด
- 5.นำภาพร่างมาขยาย ทำผลงานสร้างสรรค์จิตรกรรม สีอะคริลิคบนผ้าใบ แก้ว ไข พัฒนาปรับปรุง ผลงานชุด ชีวิตในบึงบัวทั้ง 5 ชิ้น ให้ได้ตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการ
- 6.เรียบเรียงเอกสาร ศิลปิน เพื่อจัดทำเป็นรูปเล่ม
- 7.เผยแพร่ผลงานศิลปินสู่สาธารณะชน

ศึกษาหาข้อมูล

1. ความหมาย ชนิดและลักษณะทางกายภาพของบัวในประเทศไทย

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตสถาน (ราชบัณฑิตยสถาน 2542: 618-619) ให้ความหมายบัวว่า บัว (น.) ชื่อเรียกไม้้ำหลายวงศ์หลายสกุล

บัวกำเนิดมาจากเมล็ดเจริญเติบโตด้วยไหล แล้วขยายเป็นหัวและหน่อฝังตัวอยู่ในโคลนตม แตกก้านชูใบ ชูดอก ขึ้นเบ่งบานเหนือผิวน้ำ เป็นเลิศแห่งความงามทั้งรูปทรง สีกลิ่น ตลอดจนกลิ่นหอมละมุนละไม จึงได้รับขนานนามว่าเป็น “ราชินีแห่งน้ำ” ตามหลักพฤกษศาสตร์ บัวจัดว่าเป็นไม้ล้มลุกอายุหลายปี แพร่ขยายได้รวดเร็ว สามารถเจริญเติบโตได้ดีในแอ่งน้ำจืดที่มีท้องน้ำเป็นดินเลนไม่ลึกมาก

ทั้งในภูมิภาคเขตร้อนและเขตนาว เป็นไม้ดอกไม้ประดับที่ได้ความนิยมไปทั่วภูมิภาคของโลกมาแต่โบราณ โดยเฉพาะในทวีปเอเชีย (ฤติรัตน์ กายราศ 2542: 14)

ในประเทศ มีสายพันธุ์บัวหลากหลายชนิด แต่เป็นที่รู้จักของคนไทย มาแต่สมัยโบราณ บัวแบ่งได้เป็น 2 ชนิด คือ บัวสายหรืออุบลชาติ และ บัวหลวงหรือปทุมชาติ

ตารางที่ 1 ความแตกต่างระหว่างบัวสายกับบัวหลวง

ลักษณะทางกายภาพ	บัวสาย (อุบลชาติ)	บัวหลวง (ปทุมชาติ)
ดอก	ดอกตูมทรงรียาวแหลม ดอกบานขึ้นอยู่กับชนิดของบัว ดอกมีไม่มีฝักบัว	ดอกตูมทรงป้อม ดอกบานขึ้นอยู่กับชนิดของบัว ดอกไม่มีฝักบัว
ใบ	ใบกลม แผ่นใบมีหยัก ผิวใบเรียบ น้ำเกาะติดและจมน้ำได้	ใบกลมเหมือนกับจาน ผิวใบเรียบ น้ำไม่เกาะติด ไม่จมน้ำ
ก้านดอก ก้านใบ	อ่อน อวบน้ำ ภายในมียางใสๆ ใฝ่พันน้ำได้ไม่มาก	แข็ง มีหนาม ภายในมียางใส ใฝ่พันน้ำได้สูงมาก
เวลาบานของดอก	มีทั้งชนิดบานกลางวัน หุบกลางคืน และชนิดบานกลางคืน หุบกลางวัน อยู่ได้สามถึงสี่วัน	บานกลางวัน หุบกลางคืน อยู่ได้สามถึงสี่วัน
การผสมเกสร	เป็นดอกสมบูรณ์เพศ อาศัยแมลงช่วยผสม	เป็นดอกสมบูรณ์เพศ อาศัยแมลงช่วยผสม
ส่วนที่กินได้	ไหลหรือหลอดบัว ส่วนยอดอ่อนของลำต้น	ราก และเมล็ดในฝัก

2. ศึกษาบัวในงานจิตรกรรมไทยตั้งแต่สมัยอดีตจนถึงปัจจุบัน

รูปแบบของบัวได้เข้ามาปรากฏอยู่ในจิตรกรรมไทยครั้งแรก ก็มาจากเรื่องราวทางพระพุทธศาสนา งานจิตรกรรมไทยในยุคแรกมีลักษณะรูปแบบคล้ายคลึงกับศิลปะอินเดีย รวมทั้งรูปลักษณะการนำบัวมาเป็นองค์ประกอบภาพด้วยเช่นกัน ภาพจิตรกรรมไทยที่เก่าแก่ที่สุด เป็นภาพพระพุทธรูป ประทับนั่งบนบัลลังก์บัว มีสาวกและสตรีชั้นสูงสามคนมีรัศมีเป็นรูปดอกบัวตูม ศิลปะสมัยศรีวิชัย อายุราวปลายพุทธศตวรรษที่ 18 ในถ้ำศิลปะ อำเภอมะนัง จังหวัดยะลา (ฤติรัตน์ กายราศ 2542: 178-179)

ปัจจุบันรูปแบบ บัว ในงานจิตรกรรมร่วมสมัยมีวิวัฒนาการด้านรูปแบบก้าวหน้าไปไกล รูปแบบบัวถูกประยุกต์ในลักษณะต่างๆ คงเนื่องจากความเจริญก้าวหน้าของโลกในด้านต่างๆ เป็นไปตาม

กาลสมัย มีกระแสนิยมที่สืบเนื่องมาโดยตลอด ทั้งบทบาททางการศึกษา การคมนาคม การค้าขาย สิ่งเหล่านี้ล้วนมีความหมายจนนำไปสู่ความรู้สึกนึกคิด สติปัญญา เกิดเป็นความคิดเทคนิคความรู้อันแสนจะล้ำค่า ส่งผลทำให้มีการสร้างสรรค์รูปแบบของดอแก้ว ในงานจิตรกรรมไทยเป็นแบบร่วมสมัย โดยพัฒนาไปตามสิ่งแวดล้อม ความเปลี่ยนแปลงของชีวิต ความนิยมในสังคม (ฤดิรัตน์ กายราศ 2542: 188)

ศิลปินไทยในปัจจุบันที่รับแรงบันดาลใจมาจากบัวมีมากมายหลายท่า แต่ข้าพเจ้าจะขอยกตัวอย่างเพียงสองท่าน เพื่อให้เห็นรูปแบบของการพัฒนาและสร้างสรรค์ ได้แก่ ท่านอาจารย์พิชัย นิรันดร์และท่านอาจารย์สมโภชน์ ทองแดง การสร้างสรรค์ผลงานของศิลปินทั้งสองท่านที่ได้รับอิทธิพลมาจากรูปแบบของบัว ทั้งที่ใช้แทนค่าเป็นสัญลักษณ์ และการแปรแนวคิด โดยใช้ต้นแบบของบัวที่เหมือนกัน แต่มีเป้าหมายและการแสดงที่ไม่เหมือนกัน พิชัย นิรันดร์ แสดงความงามของบัว โดยแทนสัญลักษณ์เชิงพุทธศิลป์ สร้างสรรค์ขึ้นมาในรูปแบบที่เหนือความความเป็นจริง บัวถูกลดทอนและคลี่คลายจนเป็นเอกลักษณ์ของตัวศิลปิน สมโภชน์ ทองแดง สร้างรูปแบบบัวที่เหมือนจริงแล้วสร้างบรรยากาศใหม่ขึ้นมาตามจินตนาการของศิลปิน ผลงานของศิลปินท่านนี้ไม่ได้เปลี่ยนแปลงหรือคลี่คลายบัวจากธรรมชาติ แต่เพียงเพิ่มแนวความคิดลงไปในภาพ ความงามของบัวแทนความอุดมสมบูรณ์ของสิ่งแวดล้อม ส่วนบัวที่แห้งเหี่ยว แทนปัญหาจากสภาพแวดล้อม

ด้วยความมีชื่อเสียงทางด้านศิลปะของศิลปินทั้งสองท่าน ซึ่งมีรูปแบบกระบวนการสร้างสรรค์เกี่ยวกับบัวหลวงใกล้เคียงกับแนวความคิดในผลงานของข้าพเจ้า โดยเฉพาะผลงานของ สมโภชน์ ทองแดง มีแนวทางใกล้เคียงทั้งในเรื่องรูปแบบและแนวความคิด ซึ่งเป็นแบบอย่างที่ดีต่อข้าพเจ้าสามารถนำไปพัฒนาต่อยอดเพื่อสร้างสรรค์งานศิลปะด้านจิตรกรรมในรูปแบบเฉพาะตัว

3. ศึกษาระบบนิเวศในบึงบัว

ระบบนิเวศภายในบึงบัว ประกอบด้วยสิ่งมีชีวิตจำนวนมากได้แก่ สัตว์ พืช น้ำ สิ่งเหล่านี้ล้วนมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกัน ต่างฝ่ายต่างต้องพึ่งพาอาศัยกันซึ่งกันและกัน ดังนั้นภายในบึงบัวจึงมีทั้งผู้ผลิต ผู้บริโภค ผู้ย่อยสลาย

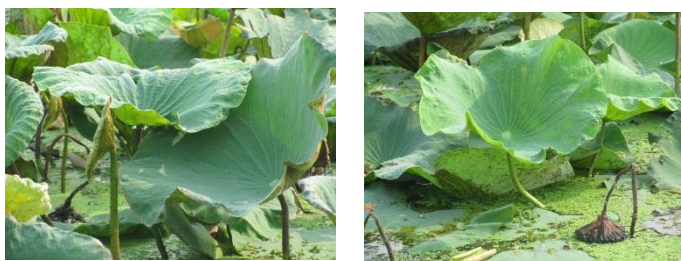
บทบาทและหน้าที่ สิ่งมีชีวิตของระบบนิเวศในบึงบัว มีความสัมพันธ์ที่เห็นได้ชัด คือ การกินกันเป็นทอดๆ เช่น บัวถูกผีเสื้อดูดกินเกสร ผีเสื้อถูกเขียดกิน เขียดถูกนกกระสากิน เป็นต้น จากตัวอย่างแสดงให้เห็นว่า ห่วงโซ่อาหารภายในบึงบัว สัตว์บางชนิดจะบริโภคทั้งพืชทั้งสัตว์ จะเห็นได้ว่าระบบนิเวศในบึงบัวจะค่อนข้างสมดุล ไม่ต้องรับสารจากนอกระบบ ยกเว้นจากดวงอาทิตย์ เพราะผู้บริโภคแต่ละชนิดสามารถกินอาหารได้หลายอย่าง ดังนั้นเมื่อชนิดใดหายไปจากระบบนิเวศในบึงบัว ผู้บริโภคก็ยังหาอย่างอื่นกินได้

คุณสมบัติของน้ำในบึงบัว ถือว่าเป็นตัวกลางในกระบวนการต่างๆของสิ่งมีชีวิตในบึงบัว น้ำจะมีการหมุนเวียนจากสิ่งแวดล้อมเข้าสู่ต้นบัวและพืชน้ำชนิดอื่นๆเพื่อหล่อเลี้ยงให้มีชีวิตที่เจริญเติบโตอย่างสมบูรณ์ โดยการดูดซึมผ่านทางราก และเมื่อโดนแสงอาทิตย์พืชเหล่านี้ก็จะคายน้ำออกมาทางใบเป็นอาหารให้แมลงเล็กมากิน ในน้ำถือว่าช่วยเกื้อกูลการดำรงชีวิตของสิ่งมีชีวิตที่มาอาศัยในบึงบัว

แสงสว่างจากดวงอาทิตย์ บัวเมื่อได้รับแสงสว่างที่เพียงพอจะมีการเจริญเติบโตได้ดี และที่สำคัญดอกจะมีจำนวนมากตลอดปี

เนื่องจากในบึงบัวมีการเปลี่ยนแปลงแทนที่อยู่ตลอดเวลา คือ เมื่อบัวเจริญเติบโตเต็มที่พร้อมๆกัน เวลาด้อยก็อาจด้อยพร้อมกันทั้งบ่อ เพื่อรอการเจริญเติบโตใหม่ ทำให้ส่งผลกระทบต่อสิ่งมีชีวิตอื่นๆในบึงบัว เพราะต้องปรับตัวใหม่หรืออาจต้องหาที่อยู่ใหม่ก็ได้

4. ศึกษาสิ่งมีชีวิตที่พึ่งพาอาศัยกันในระบบนิเวศของบึงบัว ดังภาพตัวอย่าง มีดังนี้

ภาพที่ 1 ตัวอย่างบึงบัวในปัจจุบัน ซึ่งเป็นแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์ผลงาน

ภาพที่ 2 ตัวอย่างบึงบัวในปัจจุบัน ซึ่งเป็นแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์ผลงาน

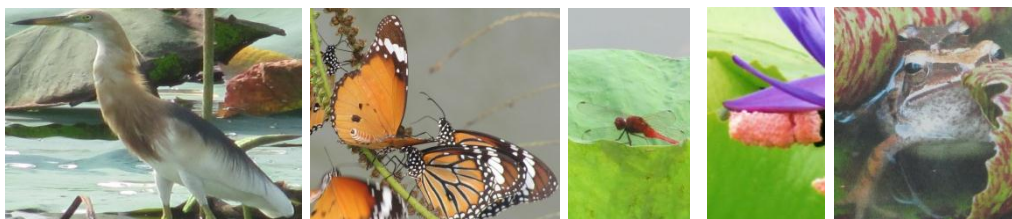
ภาพที่ 3 ตัวอย่างบึงบัวในปัจจุบัน ซึ่งเป็นแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์ผลงาน

ภาพที่ 4 จอกหูหนู, จอก, ไชน้ำหรือแหน และผักบุ้ง ต้นแบบของภาพร่างแนวความคิด

ภาพที่ 5 บัวบา, อเมซอนใบพาย, ผักบุ้ง, หนอน และนกกระจอกตาล ต้นแบบของภาพร่างแนวความคิด

ภาพที่ 6 นกกระยาง, ผีเสื้อ, แมลงปอ, ไช้หอยและปาดชอบอยู่ในบึงบัวต้นแบบของภาพร่างแนวความคิด

แนวคิดในการสร้างสรรค์

เนื่องจากข้าพเจ้าเกิดและโตในจังหวัดทางภาคใต้ ดินแดนที่เต็มไปด้วยความอุดมสมบูรณ์ ความผูกพันเกี่ยวกับบัวของข้าพเจ้า จึงเกิดขึ้นมาตั้งแต่สมัยยังเป็นเด็ก จากการไปเก็บดอกบัวเพื่อนำไปวัดกับแม่ทุกวันพระ ซึ่งสมัยนั้นบึงบัวยังเต็มไปด้วยระบบนิเวศที่มีความอุดมสมบูรณ์ แต่เมื่อข้าพเจ้าโตขึ้น บึงบัวที่เต็มไปด้วยสิ่งมีชีวิตที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน แลจะไม่เหลือให้เห็น คงเป็นเพราะระบบการเกษตรที่เปิดกว้างขวางจนเข้าไปรุกรานบึงบัว ทำให้บึงบัวถูกทำลายจนเกือบหมด คงเหลือไว้ให้เห็นแค่ความทรงจำ

จากแรงบัลดาลใจดังกล่าว ทำให้ข้าพเจ้าเกิดความรู้สึกนึกคิด ในการสร้างสรรค์ผลงาน ชุดชีวิตในบึงบัว โดยแสดงออกถึงชีวิตในบึงบัวตามความประทับใจที่เคยได้รับในวัยเด็ก โดยใช้รูปแบบของบึงบัวในปัจจุบันแต่เสริมแต่งสิ่งที่ขาดหายไปจากที่เคยเห็นในอดีต

ขั้นตอนการสร้างสรรค์ผลงาน

เนื่องจากผลงานขอข้าพเจ้ามีขั้นตอนกระบวนการสร้างสรรค์รวมทั้งทัศนธาตุที่นำมาใช้ในผลงานศิลปนิพนธ์ ใช้ลักษณะและขั้นตอนเหมือนกันทั้งห้าภาพ ข้าพเจ้าจึงอธิบายรายละเอียดโดยรวมดังนี้

รูปแบบ เป็นงานจิตรกรรมไทยร่วมสมัย การนำเสนอเป็นเพียงส่วนหนึ่งในบึงบัว มุมมองโดยจะมองเห็นจากด้านหน้า ใช้เทคนิคสีอะคริลิคบนผ้าใบ

1. ขั้นตอนการร่างแนวความคิด

นำข้อมูลทั้งหมดมารวบรวมแล้วร่างแนวความคิดจัดเป็นองค์ประกอบของบึงบัวที่มีสิ่งมีชีวิตต่างๆอาศัยอยู่ด้วยลายเส้นแบบง่ายๆ เพื่อกำหนดรูปทรงและพื้นที่ว่างภายในงาน แต่ละภาพจะมีการจัดองค์ประกอบที่ใกล้เคียงกันแต่จะมีความแตกต่างกันอยู่ ซึ่งข้าพเจ้าได้บรรยายไว้ได้ภาพร่างทั้งห้าภาพแล้ว

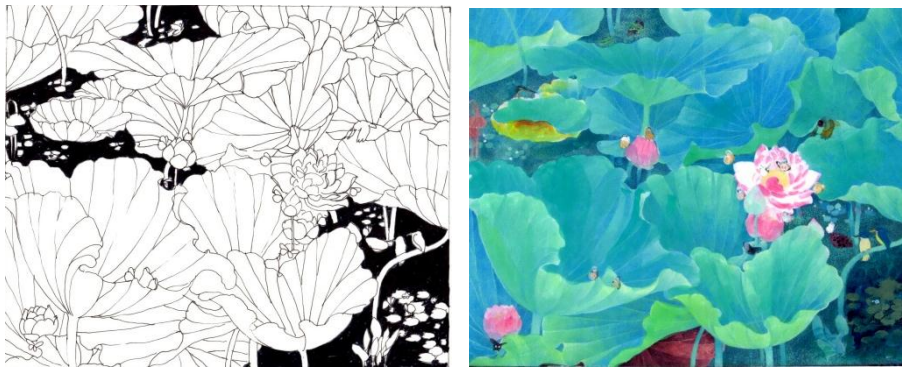
ภาพที่ 7 ภาพร่างแนวความคิดศิลปนิพนธ์ ขั้นที่ 1 วันที่ 7 เดือน มิถุนายน พ.ศ.2554

ภาพที่ 8 ภาพร่างแนวความคิดศิลปนิพนธ์ ขั้นที่ 2 วันที่ 20 มิถุนายน พ.ศ.2554

ภาพที่ 9 ภาพร่างแนวความคิดศิลปนิพนธ์ ขั้นที่ 3 วันที่ 19 กรกฎาคม พ.ศ.2554

ภาพที่ 10 ภาพร่างแนวความคิดศิลปินพนธ์ ชั้นที่ 4 วันที่ 25 สิงหาคม พ.ศ.2554

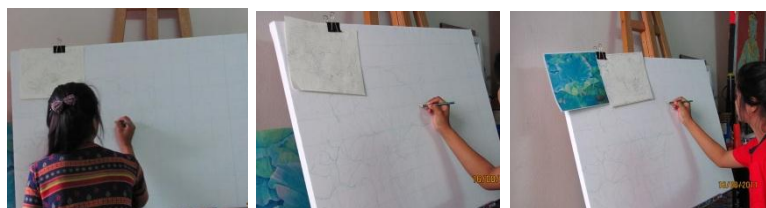
ภาพที่ 11 ภาพร่างแนวความคิดศิลปินพนธ์ ชั้นที่ 5 วันที่ 1 ตุลาคม พ.ศ.2554

2. ขั้นตอนการสร้างรูปทรง

ในการสร้างรูปทรงแต่ละรูปทรง ได้ดูแบบมาจากภาพ빙บัว ใบบัว ดอกบัว รวมทั้งส่วนอื่นๆของบัว และสิ่งมีชีวิตต่างๆภายในบึงบัวมาจากภาพของจริง จากนั้นก็นำมาถอดให้เป็นโครงเส้นเหมือนงานจิตรกรรมไทย ส่วนไหนที่ไม่สวยงามข้าพเจ้าก็ปรับเปลี่ยนใหม่ให้สวยงามมากขึ้น ตัดทอนบ้างส่วนทิ้งไป เพื่อให้ง่ายต่อการขึ้นรูปและลงสี

3. ขั้นตอนการขึ้นรูป

นำภาพร่างลายเส้นที่สมบูรณ์แบบ มาขยายแบบเทียบสัดส่วน บนแบบร่างเป็นช่องสี่เหลี่ยมเท่าๆกันทุกช่อง จากนั้นก็มาขยายตามแบบที่เทียบสัดส่วนลงบนเฟรมผ้าใบที่เตรียมไว้ให้มีจำนวนช่องเท่ากันกับบนแบบร่าง แล้ววาดภาพลงบนช่องตามแบบร่างแนวความคิด

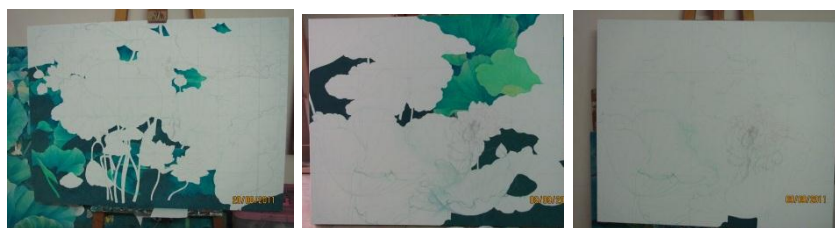

ภาพที่ 12 ตัวอย่างของขั้นตอนการขึ้นรูป

4. ขั้นตอนการลงสี

เนื่องจากสื่ออะคริลิกที่นำมาสร้างสรรค์ในงานบางสีเป็นสีที่ถูกผสมพิเศษขึ้น ข้าพเจ้าจึงต้องบอกชื่อสี ที่ใช้ในงานด้วย ดังนี้ สีฟ้า (BLEU VERT) สีเขียว (ANITIQUE GREEN) สีเขียวอมฟ้า (CELADON) น้ำเงินเข้ม (PRUSSIAN BLUE HUE) สีส้มแดง (ROSE PINK) สีเหลือง (YELLOW LIGHT) สีน้ำตาลแดง (INDIAN RED OXIDE) สีม่วงชมพู (PLUM PINK) สีเขียวอ่อน (GALERIA) สีส้ม (CADMIUM SCARLET) สีขาว (TITANIUM WHITE) สีม่วง (VIOLET) สีดำ (CARBON BLACK) สีชมพู (ROUGE PRIMAIRE)

4.1 เริ่มลงสีในส่วนที่เป็นพื้นน้ำด้วย สีเขียว (ANITIQUE GREEN) ผสมน้ำเงินเข้ม (PRUSSIAN BLUEHUE) แล้วใช้สีเขียวอมฟ้า (CELADON) แต้มให้เหมือนเป็นต้นแทนที่ลอยอยู่บนน้ำ ส่วนที่ต้องการให้สว่างก็ผสมสีเหลืองลงไป

ภาพที่ 13 ตัวอย่างของขั้นตอนการสี

4.2 ลงสีใบบัวโดยเริ่มจากสีฟ้า (BLEU VERT) ผสมขาวและเขียว (SAP GREEN) ทั้งใบโดยไม่ต้องไล่น้ำหนักสี ส่วนปลายของใบใช้สีชมพู (ROUGE PRIMAIRE) ผสมเหลือง (YELLOW LIGHT) เล็กน้อย จากนั้นก็ใช้สีฟ้า (BLEU VERT) ไล่น้ำหนักสีชั้นแรกโดยเว้นส่วนปลายเส้นของใบบัวไว้ ลงสีใบบัวชั้นที่สองใช้สีฟ้า (BLEU VERT) ผสม น้ำเงินเข้ม (PRUSSIAN BLUE HUE) เพื่อเน้นน้ำอีกครั้งส่วนไหนที่ลงก็ใส่น้ำเงินให้เยอะกว่าสีฟ้า ทั้งภาพ

4.3 ลงสีดอกบัว เพื่อให้ดอกบัวมีสีสดใสดึง ต้องลงสีขาวก่อน จากนั้นก็ใช้สีส้มแดง (ROSE PINK) ผสม สีขาว (TITANIUM WHITE) ลงโดยรวมก่อนโดยไล่ให้สีเข้มอยู่ตรงปลายกลีบส่วนโคนกลีบดอกใช้สีขาว (TITANIUM WHITE) ผสม สีเหลือง (YELLOW LIGHT) ให้สีขาวมากกว่าสีเหลือง สุดท้ายก็ใช้สีชมพู (ROUGE PRIMAIRE) ผสมน้ำมากลูบทับลงบนกลีบดอกอีกครั้งเพื่อให้ภาพดูอมชมพูมากขึ้น ลงสีทองในส่วนที่เป็นเกสรแล้วตัดเส้น ส่วนที่เป็นฝักบัวก็ใช้สีน้ำตาลแดง (INDIAN RED ส่วนไหนที่ต้องการให้ดูลึกก็ผสมดำเข้าไป

4.4 เมื่อลงสีใบและดอกบัวแล้วก็เริ่มลงสีสัตว์และพืชอื่นๆในบึงบัว โดยใช้สีในโทนของใบและดอกบัว เก็บรายละเอียดของภาพ ตัดเส้นในบางส่วนที่ต้องการให้ภาพเด่นมากขึ้น ใช้สีของดอกบัวแต้มทุกส่วนของภาพเพื่อให้ดูเกิดความกลมกลืนของโทนสี

ทัศนธาตุที่ใช้ในการสร้างสรรค์

ทัศนธาตุ ที่ช่วยในการถ่ายทอดความงามในการสร้างสรรค์

1. **รูปทรง** ถือว่าเป็นส่วนที่สำคัญที่สุด การควบคุมปรับเปลี่ยน ลดทอนความจริงบางอย่างจากธรรมชาติให้เป็นรูปทรงธรรมชาติตามจินตนาการ ตกแต่งเพิ่มทั้งลักษณะของใบบัวดอกบัวและสิ่งมีชีวิตต่างๆ ถ่ายทอดเรื่องราวในบึงบัว รูปทรงที่มีลักษณะแตกต่างกันนั้นทำให้เห็นความกว้าง ความสูง ความลึกภายในภาพ เพื่อให้รู้สึกถึง วิถีชีวิตที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องพึ่งพาอาศัยกันของรูปทรงต่างๆภายในภาพ

2. **เส้น** ภายในงานสร้างสรรค์ของข้าพเจ้ามีสองลักษณะ ดังนี้

2.1 **เส้นโครงสร้าง** จะมองไม่เห็นด้วยตา เป็นเส้นในจินตนาการ เส้นชนิดนี้จะเดินทางด้วยความรู้สึก สามารถปะติดปะต่อเชื่อมโยงจากจุดหนึ่งไปอีกจุดหนึ่งได้ เพื่อกำหนดขอบเขตของพื้นที่วางรูปทรงและสี (ชูลูด นิยมเสมอ 2542:35)

2.2 **เส้นที่สร้างเป็นรูปทรง** แต่ละรูปทรง เป็นเส้นที่สร้างแบบง่ายๆ ส่วนใหญ่ภายในงานจะเป็นเส้นโค้ง ที่เห็นได้อย่างชัดเจน มีเส้นตรงบ้างเพียงเล็กน้อย เส้นตรงจะอยู่ในส่วนของก้านใบก้านดอกและขาของสัตว์ เส้นที่อยู่ในงานมีทั้งเกิดจากการตัดเส้น และเส้นที่เกิดจากการระบายน้ำหนักเป็นแถบเส้นในส่วนละเอียดของรูปทรง

3. **สีและน้ำหนัก**

3.1 **สีโดยรวม เป็นสีโทนเย็น** คือ สีฟ้าเขียว เหลือบชมพูอมเหลือง เนื่องจากสีฟ้า หมายถึง ความปลอดโปร่งโล่งใจ ผ่อนคลาย สงบ สีเขียว หมายถึง ความสดชื่น เย็นสบาย ชุ่มชื้น สีชมพู หมายถึง ความงดงามอ่อนโยน ดังนั้นข้าพเจ้าจึงใช้สีเหล่านี้เพื่อให้ตรงกับแนวความคิด ที่ต้องการแสดงให้เห็นถึงความผ่อนคลาย สดชื่น สดใส และอุดมสมบูรณ์ ถ้าพิจารณาส่วนละเอียด ข้าพเจ้าจะใช้สี อยู่ในวรรณะเย็นประมาณ 80 เปอร์เซ็นต์ ส่วนสีวรรณะร้อนประมาณ 20 เปอร์เซ็นต์ จะอยู่ในส่วนที่เป็นดอกและสัตว์บางชนิด บรรยายภาพโดยรวมในบึงบัวอยู่ช่วงเวลา ไม่เช้าและไม่เที่ยง ดอกบัวจะมีสีชมพูอมส้ม เหลือบสีเหลืองเล็กน้อย มีการไล่สีของดอกบัวแทรกกระจายไปในบางส่วนของใบบัว เพื่อให้ภาพรวมเกิดความกลมกลืนและมีเอกภาพของสีที่สมบูรณ์ยิ่งขึ้น มีการใช้สีทองในส่วนของเกสรดอกบัว เพื่อบ่งชี้ให้ดอกบัวมีความงดงามมากขึ้น

3.2 **น้ำหนักของสี** มีความชัดเจนทั้งภาพ เน้นส่วนที่อยู่ด้านหน้าให้สว่าง ส่วนที่อยู่ไกลจะมีน้ำหนักเข้มกว่า แสงเงาจะใกล้เคียงกับธรรมชาติ การลงน้ำหนักจะเริ่มลงสีที่มีน้ำอ่อนก่อนแล้วค่อยๆเพิ่มสีเข้มขึ้น ในส่วนที่เป็นน้ำหนักแล้วปล่อยให้พลังของสีเปล่งประกายออกมาในงาน ค่าน้ำหนักของสีในภาพ ทำให้เกิดอารมณ์ความรู้สึกต่างๆ ทั้งความรู้สึกถึงความ เคลื่อนไหว เกิดความกลม ความโค้ง ความหนา และความบาง จนเกิดเป็นมิติ ระยะใกล้-ไกล และยังทำให้เกิดความแตกต่างในเรื่องของขนาดใบบัว ดอกบัวรวมทั้งชีวิตอื่นในภาพ

4. **ลักษณะผิว** เป็นผิวเทียมเกิดจากการระบายด้วยพู่กัน มีทั้งดูเรียบและหยาบ

ผลงานสำเร็จ ชั้นที่ 1

ภาพที่ 14 ผลงานสำเร็จ “ชีวิตในบึงบัว 1” ขนาด 120 x 84 ซม.วันที่ 18 เดือนมิถุนายน พ.ศ.2554

แนวความคิด เป็นการนำเสนอเรื่องราวของบึงบัวที่มองเห็นถึงการพึ่งพาอาศัยของสิ่งมีชีวิตในบึงบัว ทั้งที่อยู่ใต้และบนของใบบัวดอกบัว สิ่งมีชีวิตที่มีในภาพได้แก่ นกกระจอกตาล นกกระเต็น เขียดบัว ผีเสื้อ บัวบา และแห่นที่ลอยอยู่บนผิวน้ำ

องค์ประกอบของภาพ เน้นจุดเด่นอยู่ในระยะกลางของภาพ มีพื้นที่ว่างที่เป็นพื้นน้ำอยู่ด้านหน้า ทางขวามือแล้วทแยงไปด้านซ้ายมือสิ้นสุดตรงกลางภาพ ส่วนที่เหลือก็เป็นใบบัวและดอกบัว สลับซับซ้อนเรียงรายกันอยู่เต็มบึงมองไม่เห็นพื้นน้ำ สิ่งมีชีวิตในบึงบัวมีกระจายกันเป็นกลุ่ม ทั้งที่อยู่ด้านหน้า ตรงกลางและด้านบนของบัว บนพื้นน้ำก็มีแห่นกับบัวบาลอยอยู่ มีน้ำกลิ้งอยู่บนใบบัว องค์ประกอบที่มีความสัมพันธ์ในภาพ ระยะใกล้ มีใบบัวขนาดใหญ่ครึ่งใบอยู่ด้านซ้าย ด้านส่วนกลางไปจนสุดด้านขวา เป็นพื้นหลัง นำสายตาไปหาจุดเด่น ระยะกลาง มีใบบัวขนาดใหญ่ที่สุดในภาพเต็มใบอยู่ด้านขวามือ ส่วนใบข้างๆก็ลดขนาดลงเรื่อยๆไปทางด้านขวามือส่วนปลายของใบจะทับซ้อนส่วนของใบใหญ่ ระยะไกล ผลักระยะให้ดูไกลออกไปด้วยใบและดอกบัวที่มีขนาดเล็กลง แก้ปัญหาพื้นที่ว่างโดยใช้ใบบัวขนาดเล็กแทรกเข้า

ผลงานสำเร็จ ชั้นที่ 2

ภาพที่ 15 ผลงานสำเร็จ “ชีวิตในบึงบัว 2” ขนาด 100 x 80 ซม.วันที่ 16 เดือนกรกฎาคม พ.ศ.2554

แนวความคิด นำเสนอเรื่องบางมุมในบึงบัวที่มีสิ่งมีชีวิตอาศัยอยู่ร่วมกัน เป็นการแสดงมิติของความเชื่อมโยงกันระหว่างบัวกับสิ่งมีชีวิตอื่นๆอย่างสมดุล สิ่งมีชีวิตในภาพมี นกกระเต็น ผีเสื้อ ผักบุ้ง บัวบา และแห่นที่ลอยอยู่บนผิวน้ำ

องค์ประกอบของภาพ เนื่องจากการภาพแรก ดูอัดเกินไป ข้าพเจ้าจึงนำมาพัฒนาปรับปรุงในภาพนี้ โดยเพิ่มพื้นที่ว่างให้มากขึ้น โดยมีองค์ประกอบของภาพรวมให้มีใบบัวทั้งขนาดเล็กและขนาดใหญ่ปะปนกัน โดยมีพื้นที่ว่างอยู่ด้านหน้าและมีการกระจายพื้นที่ว่างเล็กๆ ตามระหว่างช่องใบทั้งด้านซ้ายและด้านขวา ด้านหน้ามีการนำเสนอให้เห็นใบบัวที่จมลงใต้น้ำบางส่วน ใบบัวที่มีขนาดใหญ่สุดจะอยู่ตรงกลางภาพพอดี มีกลุ่มของดอกโผล่ขึ้นมาพ้นน้ำเบ่งบานอยู่ด้านหน้ามุมซ้าย ส่วนสัตว์ก็จะกระจายอยู่เป็นกลุ่มๆ มีทั้งกลุ่มของผีเสื้อ กลุ่มของนกกระเต็นที่เกาะอยู่บนใบบัวด้านบน และกลุ่มของนกกะจอกตาลที่กำลังหาแมลงกิน โดยมีองค์ประกอบในระยะสัมพันธ์

ระยะใกล้ เป็นพื้นน้ำ ซึ่งถือว่าเป็นที่ว่างในภาพ มีใบบัวที่จมน้ำอยู่ มีใบที่เริ่มเจริญเติบโตนำสายตาไปสู่จุดเด่นของภาพ **ระยะกลาง** ใบบัวขนาดใหญ่ที่สุดในภาพ แผ่ใบกว้างขวางครอบคลุมภาพเป็นส่วนใหญ่ ข้างๆก็มีใบขนาดเล็กแทรกอยู่ **ระยะไกล** ผลักระยะให้ดูไกลออกไปด้วยใบบัวที่ไม่เต็มใบแก้ปัญหาพื้นที่ว่างด้านบนด้วยการแทรกใบบัวและดอกบัวขนาดเล็ก

ผลงานสำเร็จ ชั้นที่ 3

ภาพที่ 16 ผลงานสำเร็จ “ชีวิตในบึงบัว 3” ขนาด 100 x 70 ซม.วันที่ 24 เดือนสิงหาคม พ.ศ.2554

แนวความคิด นำเสนอในแนวความเดิมเหมือนภาพที่ผ่านมา คือ มีบึงบัวที่เต็มไปด้วยสิ่งมีชีวิตที่กระจายอยู่ทั่วทั้งภาพ แนวความคิดนี้มีลักษณะแตกต่างจากภาพที่ผ่านมา เพราะมีการนำเสนอให้เห็นถึงความแห้งเหี่ยวของฝักบัวมาเป็นประธานของภาพ สัตว์จะอยู่ด้านบนใบบัวดอกบัวมากกว่าด้านล่าง มีลีลาการดำเนินชีวิตที่หลากหลายมากขึ้น สิ่งมีชีวิตในภาพนี้ นกกระเต็น ผีเสื้อ เขียดบัว ไชยหอยเชอรี่ แหนและบัวบา

องค์ประกอบของภาพ ไม่มีใบบัวขนาดเป็นประธานเหมือนภาพที่ผ่านมา แต่จัดให้มีกลุ่มของฝักบัวที่เหี่ยวเฉามาเป็นประธานหลัก ใกล้เคียงกันก็มีกลุ่มของดอกบัวที่กำลังเบ่งบาน ทั้งสองกลุ่มนี้จะอยู่ด้านหน้าและตรงกลาง มีการแสดงบริเวณพื้นที่ว่างอยู่ด้านหน้า กระจายพื้นที่ว่างไปอยู่ตามบริเวณช่องว่างระหว่างใบตามมุมของภาพ บริเวณพื้นน้ำมีการทับซ้อนของรูปทรงใบบัว มีบางส่วนที่จมน้ำบางส่วนที่โผล่เหนือน้ำ ส่วนแหนที่ลอยอยู่บนผิวน้ำจะเป็นจุดนำสายตาไปสู่จุดเด่น โดยมีระยะสัมพันธ์ขององค์ประกอบ

ระยะใกล้ เป็นกลุ่มของดอกบัวและฝักบัว ก้านบัวที่มีนกกกระเต็นเกาะอยู่ ใบอ่อนของบัวที่มีผีเสื้อเกาะอยู่ สัตว์ที่อยู่บริเวณด้านภาพทั้งหมดจะหันหน้าไปทางจุดเด่น ระยะกลาง เป็นการทับซ้อนของใบบัวขนาดต่างๆ ระยะไกล เป็นใบบัวที่มีรูปทรงขนาดเล็กที่ทับซ้อนกัน เพื่อผลักระยะให้ดูไกลออกไป แล้วก็เว้นพื้นที่ว่างระหว่างใบบัวบางจุด

ผลงานสำเร็จ ชั้นที่ 4

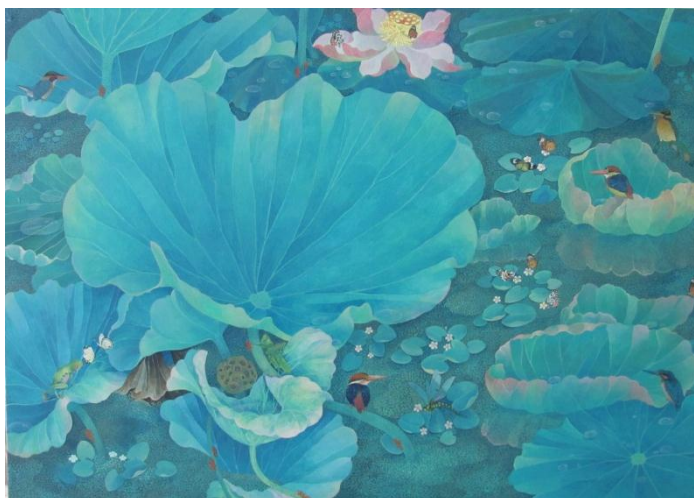
ภาพที่ 17 ผลงานสำเร็จ “ชีวิตในบึงบัว 4” ขนาด 100 x 80 ซม.วันที่ 10 เดือนกันยายน พ.ศ.2554

แนวความคิด แสดงเนื้อหาเหมือนสามภาพที่ผ่านมา บึงบัวที่เต็มไปด้วยสิ่งมีชีวิตที่มาพึ่งพาอาศัย ในที่เดียวกัน มีทั้งสัตว์และพืชน้ำ เพราะบึงบัวเป็นแหล่งอาหารที่สำคัญของชีวิตเหล่านี้ สิ่งมีชีวิตในภาพนี้ นกกระเต็น ผีเสื้อ บัวบา สาหร่าย แหน

องค์ประกอบของภาพ มีการเปลี่ยนแปลงในจังหวะของพื้นที่ว่าง เนื่องจากภาพที่ผ่านมา พื้นที่ว่างอยู่ด้านหน้าของภาพ แต่ในภาพนี้ข้าพเจ้าปรับให้เห็นการเคลื่อนไหวของน้ำอย่างต่อเนื่อง จากล่างวนไปด้านบน โดยแบ่งใบเป็น 2 กลุ่ม คือกลุ่มที่อยู่ด้านหน้าและด้านบน โดยมีการไหลของน้ำก้นกลาง และเพื่อไม่ให้ภาพถูกแบ่งเป็น 2 ภาพ จึงเสริมใบและดอกบัวให้เป็นตัวเชื่อม ระหว่างกลุ่มบัวทั้งสองกลุ่ม จุดเด่นของภาพจะเป็นส่วนที่เป็นกลุ่มของดอกบัวที่กำลังเบ่งบาน โดยมีใบบัวและทางไหลของน้ำนำสายตาไปสู่จุดเด่น แสดงระยะความสัมพันธ์ขององค์ประกอบในภาพ

ระยะใกล้ มีสองส่วน ด้านซ้ายเป็นกลุ่มใบบัวและดอกตูมมีผีเสื้อเกาะอยู่ ส่วนด้านขวามือเป็นพื้นน้ำ ที่มีแหนและบัวลอยอยู่ มีก้านใบบัวที่นำสายตาไปสู่ระยะกลาง ระยะกลาง มีดอกบัวที่เป็นจุดเด่นของภาพอยู่บริเวณด้านข้างเอียงไปทางขวามือเล็กน้อย มีทางไหลของน้ำที่นำสายตาไปสู่ระยะไกล ระยะไกล ทางด้านซ้ายเป็นใบบัวกับทางน้ำไหล ด้านขวาก็เป็นกลุ่มของใบบัว ผลักระยะด้วยขนาดของรูปทรงที่หลากหลาย

ผลงานสำเร็จ ชั้นที่ 5

ภาพที่ 18 ผลงานสำเร็จ “ชีวิตในบึงบัว 5” ขนาด 115 x 80 ซม.วันที่ 24 เดือน ตุลาคม พ.ศ.2554

แนวความคิด แสดงเนื้อหาเหมือนสามภาพที่ผ่านมา บึงบัวที่เต็มไปด้วยสิ่งมีชีวิตที่มาพึ่งพาอาศัย ในที่เดียวกัน มีทั้งสัตว์และพืชน้ำ เพราะบึงบัวเป็นแหล่งอาหารที่สำคัญของชีวิตเหล่านี้ สิ่งมีชีวิตในภาพนี้ นกกระเต็น ผีเสื้อ แมลงปอ ตั๊กแตน บัวบา สาหร่าย แหน

องค์ประกอบ ผลงานภาพที่ 5 เป็นผลงานชิ้นสุดท้ายของการสร้างสรรค์ศิลปนิพนธ์ เป็นแก้ปัญหา พัฒนา ปรับปรุง มาจากผลงานที่ผ่านมาทุกภาพ โดยการเพิ่มพื้นที่ว่างให้มากขึ้น เพื่อให้งานดูโล่งตา มีการเว้นในส่วนที่เป็นพื้นน้ำในบริเวณด้านหน้าลงไปด้านขวาเป็นส่วนใหญ่ และยังเพิ่มพื้นน้ำในบริเวณตามช่องระหว่างใบบัวและดอกบัว ส่วนด้านซ้ายก็จะเป็นใบบัวที่มีขนาดใหญ่เป็นประธานหลัก โดยนำรูปแบบมาจากผลงานภาพที่สอง ส่วนใบบัวดอกบัวที่มีขนาดเล็กก็นำรูปแบบมาจากทุกภาพที่ผ่านมา ผสมผสานให้อยู่ในภาพเดียวกัน โดยด้านซ้ายมีใบบัวที่โผล่พ้นน้ำส่วนด้านขวาใบบัวจะลอยบนผิวน้ำเพื่อให้ได้มองเห็นถึงวัฏจักรของบัวมากขึ้น ภาพนี้จะมีจุดเด่น ที่เด่นด้วยขนาดของใบบัวและเด่นด้วยความสดใสของสีดอกบัว ส่วนที่เหลือก็เป็นใบบัว ที่ทับซ้อนเรียงรายกันอยู่เต็มบึงบัว ส่วนสิ่งมีชีวิตอื่น ทั้งสัตว์และพืช ก็กระจายกันเป็นกลุ่มๆ ทั้งที่อยู่ด้านหน้า ด้านข้าง ด้านบนของบัว บนผิวน้ำก็มีแหน บัวบา ลอยอยู่ เสริมแต่งด้วยหยดน้ำที่กลิ้งอยู่บนใบบัว แสดงออกถึงความชุ่มฉ่ำในยามเช้าตรู่ โดยมีองค์ประกอบที่มีความสัมพันธ์ในภาพดังนี้

ระยะใกล้ ด้านซ้ายมีกลุ่มของดอกบัวและใบบัวที่โผล่พ้นน้ำ ส่วนด้าน ขวาจะเป็นใบบัวที่ลอยอยู่บนผิวน้ำมีใบบัวที่ห่อตัวพร้อมจะแบ่งบานเป็นจุดนำสายตาไปหาดอกบัวตูมที่อยู่ตรงกลางด้านขวา ก้านของใบบัวใบใหญ่สุดที่อยู่ตรงกลางภาพด้านบนก็มีตั๊กแตนเกาะอยู่ นำสายตาไปหาใบบัว ใกล้ๆก็มีกลุ่มของบัวบา ลอยอยู่โดยมีแมลงปอเกาะด้านบน ระยะกลาง ด้านซ้ายมีใบบัวขนาดใหญ่ที่สุดในภาพซึ่งแผ่ปกคลุมภาพเกือบทั้งหมด ส่วนด้านขวามีดอกบัวตูม ลอยอยู่บนผิวน้ำ บริเวณใกล้ๆกัน ก็มีใบบัว บัวบา

นกกระเต็น ผีเสื้อ กระจายอยู่บริเวณนั้น ระยะใกล้ตรงกลางด้านบนของภาพจะมีดอกบัวบานพร้อมจะร่วงโรยมีผีเสื้อบินอยู่บน ส่วนด้านก็เป็นกลุ่มของใบบัวที่โผล่พ้นน้ำทับซ้อนกันอยู่ ด้านขวาเป็นกลุ่มของใบบัวที่ลอยอยู่บนผิวน้ำทับซ้อนกันอยู่เช่นกัน

สรุปผลการวิจัย

บ๊วถือว่าเป็นไม้ดอกที่สง่างามเป็นเลิศ ทั้งดอกบัวใบบัว รวมทั้งยังมีประโยชน์มากมายนับไม่ถ้วน แหล่งน้ำใดที่มีบัวเจริญเติบโตขึ้นจะเห็นว่ามีสิ่งมีชีวิตอาศัยอยู่นานาชนิด บ่งบอกได้ถึงความอุดมสมบูรณ์ ในอดีตบ๊วจะมีลักษณะทางกายภาพที่สมบูรณ์ ทั้งชนิด ปริมาณ สัดส่วน จึงก่อให้เกิดความสมดุลของระบบนิเวศ จนหลายปีที่ผ่านมาสิ่งเหล่านี้ถูกทำลายเป็นจำนวนมาก เพราะการทำเกษตรสมัยใหม่ได้ใช้ประโยชน์จากแหล่งน้ำมากขึ้น ทั้งถมดินและสูบน้ำมาใช้มากเกินไป ทำให้เกิดการเสียสมดุลในระบบนิเวศที่เคยปกคลุมด้วยบัวและสิ่งมีชีวิตต่างๆ เริ่มจางหายเสื่อมโทรมในเวลาอันรวดเร็ว สัตว์บางชนิดที่ชอบมาอาศัยในบึงบัวที่เคยเห็นก็เริ่มหาได้ยาก เช่น นกกระเต็น เขียดบัว ผีเสื้อบางชนิด เป็นต้น

เมื่อข้าพเจ้าสร้างสรรค์ผลงานศิลปนิพนธ์ จึงต้องการถ่ายทอดความประทับใจจากบึงบัวในอดีตออกมาในรูปแบบของบึงบัวที่อุดมสมบูรณ์ด้วยสิ่งมีชีวิตที่หลากหลายให้สมบูรณ์แบบ มีระบบนิเวศวิทยาแบบเดิมที่ข้าพเจ้าเคยสัมผัส ปรากฏออกมาเป็นรูปธรรม เสริมแต่งให้ดูงดงามมากขึ้น

อภิปราย

ด้วยความประทับใจในความงามของบัวและสิ่งมีชีวิตอาศัยอยู่ร่วมกัน โดยเริ่มจากการศึกษาค้นคว้าจากตำราเกี่ยวกับความหมายของบัว และสิ่งมีชีวิตในระบบนิเวศ รวมทั้งการศึกษาภาคสนามจากสระบัวในธรรมชาติ แล้วนำมารวบรวมวิเคราะห์ ร่างภาพแนวความคิดออกมาทั้งเสริมแต่งและคลี่คลายจากสิ่งที่เป็นธรรมชาติ แล้วนำมาสร้างสรรค์ในผลงานศิลปนิพนธ์ หัวข้อเรื่อง “ชีวิตในบึงบัว” เป็นการสร้างสรรค์ผลงาน จิตรกรรมสองมิติ เทคนิคสีอะคริลิก ด้วยรูปแบบจิตรกรรมไทยร่วมสมัย แสดงภาพชีวิตที่ต้องเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับในบึงบัว โดยอาศัยรูปทรงของบึงบัวตามธรรมชาติเป็นข้อมูลเบื้องต้น อันประกอบด้วย ดอกบัวใบบัว สัตว์และพืชต่างๆ นำมาจัดวาง พัฒนา ดัดแปลง สร้างสรรค์ให้เป็นภาพชีวิตในบึงบัวตามจินตนาการและลักษณะส่วนตนของข้าพเจ้า มุ่งเน้นให้เห็นการพึ่งพาอาศัยกันของสิ่งมีชีวิตในบึงบัวที่มีทั้งสัตว์และพืช ก่อให้เกิดความรู้สึกผ่อนคลาย สดชื่น สดใส และอุดมสมบูรณ์ ตามแนวทางของระบบนิเวศวิทยา

ส่วนปัญหาที่พบก็อยู่ในส่วนของการจัดวางสิ่งมีชีวิตต่างๆลงให้ภาพเพื่อให้เหมาะสมกับองค์ประกอบโดยรวม เพราะสัตว์บางชนิดหาได้ยากในปัจจุบัน ภาพสัตว์บางชนิดจึงจำเป็นต้องหาทั้งในหนังสือและอินเทอร์เน็ต ซึ่งนับว่าเป็นเรื่องยาก แต่ส่วนองค์ประกอบของบึงบัวก็ไม่ยากเพราะได้จัดองค์ประกอบตามธรรมชาติ แค่เพิ่มและตัดบางส่วนเท่านั้นเพียงเล็กน้อยเท่านั้น

ข้อเสนอแนะ

- 1) ควรมีการศึกษาข้อมูลเพิ่มเติมต้องให้ครอบคลุมในเรื่องความหมาย นัยสำคัญหรือปรัชญาที่แฝงไว้ในรูปสัญลักษณ์ของดอกบัว และในเรื่องวิถีชีวิตของสิ่งมีชีวิตในบึงบัว
- 2) การจะถ่ายทอดสิ่งมีชีวิตทั้งสัตว์ และพืชนั้นต้องศึกษาข้อมูลจากของจริงสถานที่จริง เนื่องจากข้อมูลบางส่วนไม่ได้ไปศึกษาจากของจริง เพื่อจะได้สัมผัสลักษณะทางกายภาพ และวิถีทางการดำรงชีวิตของสิ่งที่ต้องการสร้างสรรค์ในผลงานได้อย่างเข้าใจลึกซึ้ง
- 3) การนำเสนอมุมมองในรูปแบบของบัวที่มีความงามสมบูรณ์พร้อมนั้น อาจจะต้องสร้างสรรค์เพิ่มเติมนำเสนอสิ่งที่ให้เห็นถึงวัฏจักรทางกายภาพของบัวในบึง เช่น ใบบัวแตกยอดอ่อน ดอกบัวผุดจากน้ำ การติดฝักของดอกบัว รวมถึงดอกบัวหรือใบบัวที่แห้งเหี่ยวตามธรรมชาติ เป็นต้น
- 4) การใช้สีเพื่อสื่อให้เห็นถึงความฝัน ความสุข โดยใช้สีโทนสีฟ้าเขียว ควรต้องมีการศึกษาทางด้านทฤษฎีสี จิตวิทยาการรับรู้อย่างลึกซึ้ง และการใช้สีที่สื่อให้เห็นถึงความฝัน ความสุขในผลงานจิตรกรรมของศิลปินที่มีชื่อเสียง คนอื่น ๆ เพื่อเป็นแหล่งข้อมูลอ้างอิง นำไปสู่การวิเคราะห์ สังเคราะห์ในการสร้างสรรค์งานต่อไป
- 5) องค์ประกอบก็เช่น โดยรวมยังคงคล้ายกัน ฉะนั้นสิ่งที่ต้องศึกษาเพิ่มเติม คือการหาความเป็นไปได้ในการจัดองค์ที่แตกต่างไปจากธรรมชาติ ทั้งนี้ทั้งนั้นเพื่อให้องค์ประกอบช่วยส่งเสริมให้เกิดความรู้สึกทางด้านจินตนาการและความฝัน
- 6) ต้องมีการศึกษาเพิ่มเติมในเรื่องของรูปแบบและลักษณะสัตว์ที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับบึงบัวในภาพจิตรกรรมไทยโบราณ และต้องมีการวิเคราะห์ เชื่อมโยง เพื่อเป็นแนวทางการสร้างสรรค์งาน
- 7) ผลงานศิลปนิพนธ์ชุด “ชีวิตในบึงบัว” อาจเป็นเฉพาะมุมหนึ่งที่น่าสนใจ และสามารถศึกษาเพื่อทำการวิเคราะห์นำไปพัฒนาผลงานในรูปแบบใหม่ๆต่อไป

บรรณานุกรม

- ชลูด นิ่มเสมอ. องค์ประกอบศิลปะ. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช, 2542.
- เสริมลาภ วสุวัตและ อุไร จิรมงคลการ ผู้เรียบเรียง. บัวไม้ดอกไม้ประดับ. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ: อมรินทร์บุ๊คเซ็นเตอร์, 2540.
- พิชัย นิรันดร์. สุนัขจิตร นิตยสารศิลปกรรมภาพเขียนพุทธเกษตร มหาธีรสถลโลกธาตุ. ม.ป.ท., 2545.
- ราชบัณฑิตยสถาน. พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน. กรุงเทพฯ : นามมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์, 2542.
- สมโภชน์ ทองแดง, สุนัขจิตร นิตยสารร่วมสมัย เมืองหมอง บัวหมอง ม.ป.ท., 2548.
- ฤดีรัตน์ กายราศ. บัว องค์ประกอบประวัติศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรมไทย. กรุงเทพฯ : ชมรมเด็ก, 2542.